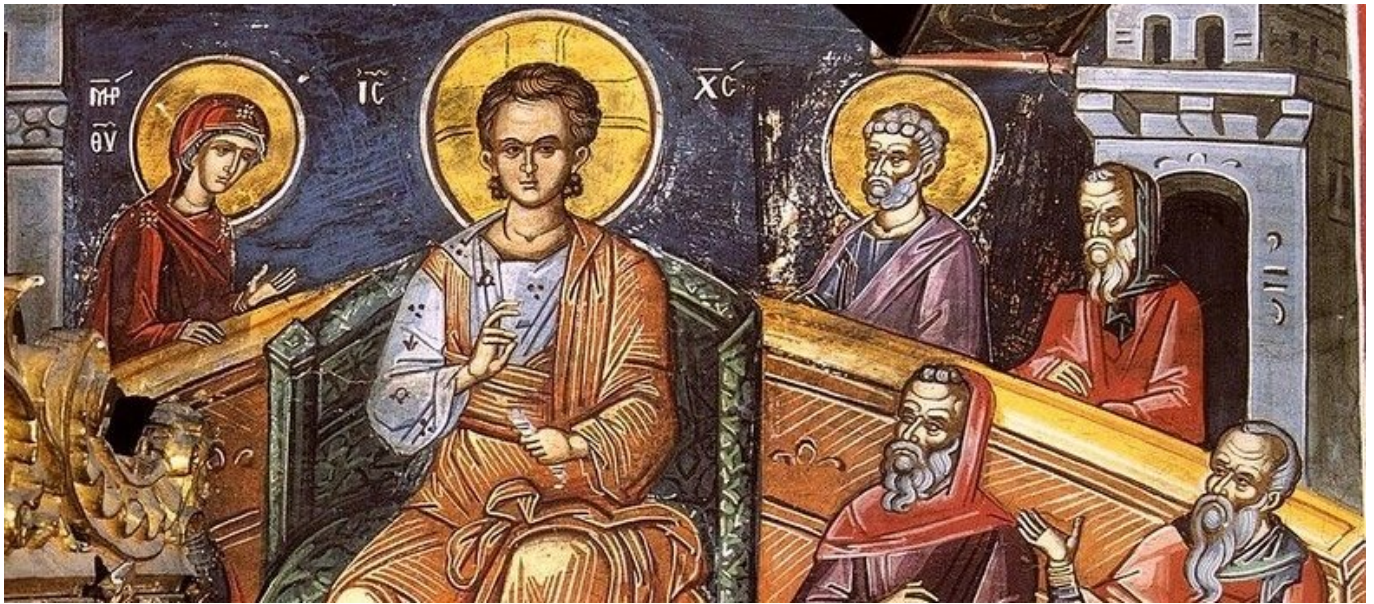

Преполовљење Педесетнице (видео)

Преполовивши празник, ожеднелу моју душу напој водама побожности, као што си Спаситељу све позивао: Дођите сви који сте ожеднели к Мени и пијте! Изворе живота нашега, Христе Боже, слава Теби!

(тропар Преполовљења Педесетнице)

У среду четврте недеље по Пасхи прослављамо особити празник под називом Преполовљење Педесетнице. У овом празнику обједињено је празновање Васкрсења Господа нашег Исуса Христа и празника Свете Педесетнице, који нам предстоји. Црква је богомудро установила празник Преполовљења Педесетнице који собом обједињује Пасху и Педесетницу и стога се прославља тачно на пола пута, или на средини између Празника над празницима и Свете Педесетнице. У једној од стихира овог празника појемо: Пошто је дошла половина празника Васкрсења Твога Христе и божанског доласка Светога Духа Твога, сабравши се опевајмо тајне Твојих чудеса.

Смисао празника средине или Преполовљења Педесетнице, јесте истицање везе између Оца, Сина и Светог Духа. У среду четврте недеље по Пасхи (тачно између Празника над празницима и Свете Педесетнице), прослављамо Христа Посредника. Њега је послао Отац небески, а Он даје апостолима обећање о ниспослању Светога Духа. У еванђелској перикопи коју читамо на празник Преполовљења Педесетнице еванђелист Јован нас подсећа да је Спаситељ у половини празника шатора ушао у храм да поучава. Познато нам

је да су празник шатора Јевреји прослављали као Сукот, али и да се он састојао од благосиљања плодова и благодарења Богу који их је избавио.

Са друге стране, еванђелист нас подсећа да је у осми дан након празника Господ узвикнуо: Ко је жедан нека дође к мени и пије. Јер, као што Еванђелист Јован сведочи: Из утробе Његове потећи ће реке воде живе (Јован 7, 37-38). Ова Жива вода о којој Еванђелист говори, симболизује знак Свете Педесетнице. Сада живимо у ишчекивању Светога Духа, а наша жеђ за Богом продубљује наша осећања и подстиче нас да примимо Божји дар. Можемо закључити да нас ово помињање воде живота уводи у недељу жене Самарјанке која је од Господа затражила воду живота вечнога, односно благодат Духа Светога. Након празника Преполовљења Педесетнице и након Спаситељевог обећања да ће свакоме који у Њега верује подарити воду живу од које неће ожеднети, Црква пред нас износи еванђелску перикопу о сусрету Христовом са женом Самарјанком крај кладенца (бунара) Јаковљевог, у граду званом Сихар.

Велики отац и учитељ Цркве Свети Кирил Александријски подсећа да Водом живом Спаситељ овде назива благодат Светога Духа и ко се ње удостоји, имаће у себи постојани извор божанских учења. Ко пије од ове воде живе, тј. ко се напаја благодаћу Духа Светога никада неће духовно ожеднети. Овај моменат нас подсећа да поред телесне жеђи, постоји и духовна жеђ која је много тежа од телесне жеђи. Као што у биолошком смислу највећи део нашег организма чини вода, тако и у духовном смислу највећи део нашег битија (постојања) и највећи део наше душе чини благодат Светога Духа којом се напајамо на свакој Светој Литургији, на којој је утемељен и у којој врхуни Светотајински живот Цркве. Духа Светога свако од нас прима најпре у Светој Тајни Крштења и Миропомазања, а ту задобијену благодат Светога Духа у виду печата дара Духа Светога увек и изнова актуализује учешћем у Светој Евхаристији као централном догађају човековог постојања. Свети Јован Златоуст вели: Дух Свети се назива огњем – ради означања топлоте благодати коју Он изазива, и истребљења грехова; а водом – да се изрази чистота и обновљење које Он даје душама које Га са вером и љубављу примају. Наводећи Спаситељеве речи: Бог је Дух; и који му се моле, духом и истином треба да се моле, Свети Јован Златоуст поучава да је ту реч о Цркви: јер је њој својствено истинско и достојно поклоњење Богу. Жена Самарјанка примивши од Христа воду живота вечнога, испунила је себе истином, а врхунац њене вере и жртве била је њена мученичка кончина. Света мученица Фотина (жена Самарјанка из Еванђеља), која је на бунару први пут била обасјана светлошћу истине, бачена је у бунар, где је мученички пострадала и

од Господа овенчана неувелим венцем мучеништва. У календару њен свештени спомен савршавамо 2/ 20. марта. Свако од нас је позван да дубље размисли о поуци коју Спаситељ износи пред нас, не само у овој еванђелској перикопи, већ и у целокупном богослужењу ове пете недеље по Пасхи, које се суштински ослања на еванђелско казивање. Када говоримо о богослужењу празника Преполовљења Педесетнице, архиепископ Аверкије (Таушев) вели:

У песмама Преполовљења час је реч о Васкрсењу Христовом, час нас подсећају на приближавање празника Педесетнице, када је Васкрсли Господ послао Својим ученицима Духа Светога, обилно напајајући и утољавајући духовну жеђ оних који су поверовали у Христа као у Месију и Искупитеља света.

Ове речи нам опитно потврђују оно што смо на почетку рекли, да празником Преполовљења Педесетнице бива обједињено празновање Пасхе и Свете Педесетнице. Иконографија овог празника ослања се на еванђелско казивање о Христовом поучавању у храму, стога на икони и видимо Спаситеља који седи на средини храма и поучава. На неким иконама Преполовљења Педесетнице можемо уочити ослањање на еванђелско казивање еванђелиста Луке који сведочи о Христовом поучавању у храму када је имао само 12 година, и стога на иконама видимо изображен Спаситељев лик у виду дванаестогодишњака. Богату химнографију празника Преполовљења Педесетнице саставили су: Анатолије (славу на хвалитне), Свети Андреј Критски (канон празника), Свети Јован Дамаскин (стихире на стиховње). Сви химнографи наглашавају моменат благодарности Васкрсом Господу и наводе Спаситељево обећање да ће послати Духа Утешитеља. Када је реч о древности празновања празника Преполовљења Педесетнице, јерусалимски канонар нам сведочи да је његово празновање у Цркви присутно још од седмог века. Сведочанства налазимо у типiku Велике Цркве, Синајском канонару, као и у евергетидском типiku. У мислима Светог Теофана затворника за сваки дан, налазимо следеће тумачење празника Преполовљења Педесетнице:

На Преполовљење (Педесетнице) чујемо Господа где позива: Ко је жедан нека дође к мени и пије. Ако је тако, онда пођимо сви к Њему. Свако ће код Њега утолити своју жеђ, ма чега да је жедан, наравно, уколико предмет његове жеђи није противан Господњем Духу. Који је жедан знања нека иде ка Господу, јер је Он јединствена светлост која истински просветљује сваког човека. Ко је жедан очишћења од грехова и умирења савести која га пече, нека иде ка Господу, јер је Он подигао све грехе света на Крст и раздрао

обвезницу њихову. Жедни мира у срцу – нека иду ка Господу: Он је скривница због које човек заборавља на сва лишавања и презире сва богатства. (Човек је тада спреман све да остави), само да би Њега Јединог стекао. Коме је потребна снага – у Њему је свака сила; ко тражи славу – код Њега је слава надсветска; ко слободу – Он је Дародавац истинске слободе. Он ће да реши све наше недоумице, да растргне окове страсти, да развеје све туге и жалости, да надвлада све препреке, сва искушења и замке вражије, и да управи пут наш ка духовном животу. Пођимо зато сви ка Господу!

Преполовљавајући законити празник, Створитељу свих и Владико, окупљенима си говорио, Христе Боже: Ходите и захватите воду бесмртности! Зато Ти припадамо и верно кличемо: Милости нам Твоје даруј, јер си Ти Извор нашега живота!

(кондак Преполовљења Педесетнице)

Катихета Бранислав Илић

mitropolija.com